

Mosolyogtató kezdetek, ami több volt, mint technika

Kortörténeti fejezet a magyar számítógépes hálózatok fejlődéséből

1978 – 1981

+ minimum 10 év

MOSOLYALBUM? :-)

Képek a magyar Internet gyermekkoráról

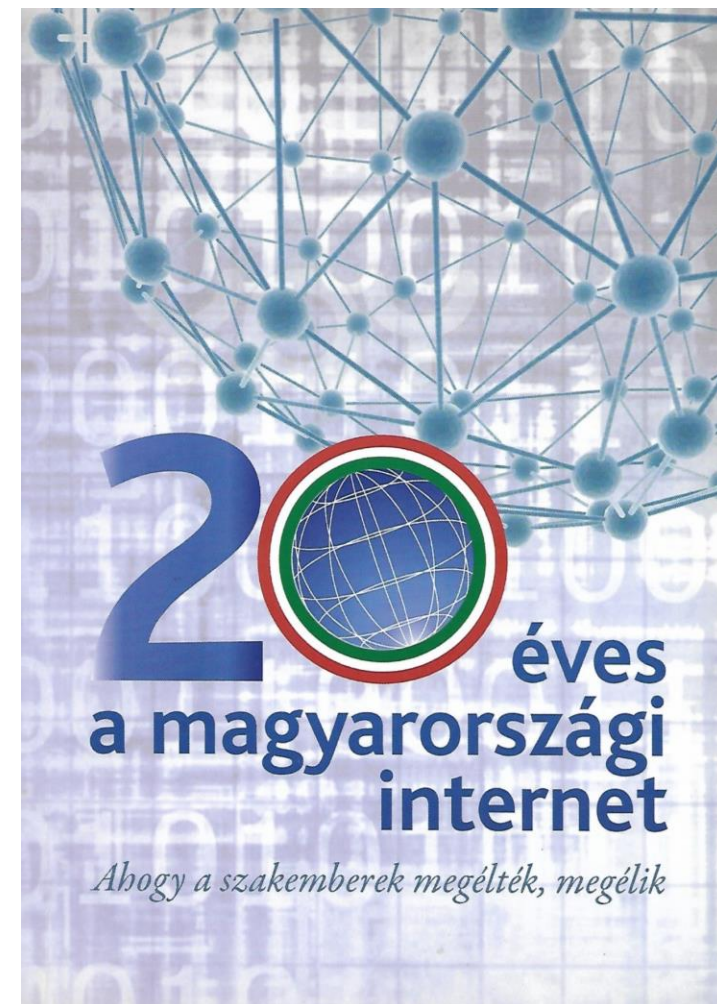
Drótos László

<kondrot@gold.uni-miskolc.hu>

Miskolci Egyetem Központi Könyvtára

1997. szeptember

de kimaradt a
20 éves a magyarországi internet
ISZT kiadásában 2011-ben
megjelent kötetből is

az ISZT kötet 2011-ben idéz Drótos László
Mosolyalbum
című, 1997-ben megjelent című írásából :

„Azt hiszem, hogy ez az utolsó vagy talán már az utolsó utáni pillanat, amikor még el lehet készíteni néhány ... gyorsfényképet a magyar Internetről, de már most is teleobjektív kell hozzá, hogy nagyjából minden lényeges rajta legyen a fotókon.”

*Nos, akkor - így 26 év késéssel -
elő azzal a teleobjektívvel!*

A kötet alapvetően – címéből is adódóan - az internet történetével foglalkozik, aminek kezdeti szakaszát hőskornak tekinti és csak érintőlegesen tér ki a fejlődés előzményeire, az őskorra, vagy ókorra.

Az ARPANET, mint az internet előzménye említésre kerül, de a magyar vonatkozásban mérföldkőnek tekinthető IASANET nem.

A 31. oldalon olvasható ugyan, hogy „A magyar kutatók a nyolcvanas évek elején léphettek először kapcsolatba külföldi adatbázisokkal, Lábadi Albert közreműködésével”, de a kapcsolat mibenlétéről nem esik szó. Pedig ezzel ...

... korszakváltás kezdődött!

*Az adatátvitel
kezdetben
telefonvonalon
történt
ehhez akusztikus
modemet
használtunk*

1978-ban tértünk át a bérelt vonalon keresztül történő adatátvitelre, amely már közvetlen gép-gép kapcsolatot jelentett.

Ebben azonban a politikai körülmények változására is szükség volt, hiszen akkoriban az ún. COCOM korlátozások elvágtak bennünket a fejlett technikáktól. De itthon is voltak korlátok, mivel például a számítástechnikai alapjait is jelentő kibernetika **kapitalista áltudomány**nak minősült.

A 70-es évek azonban már a hidegháború utáni
enyhülés évei voltak,
amelynek egyik eredménye az 1972-ben megalakult
Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézet
(IIASA) ausztriai (Laxenburg) létrejötte volt,
1974-től magyar tagsággal.

hatom, hogy Magyarország —
ha még nem is tag hivatalosan
— máris részt vesz a kutatá-
sokban, mert hiszen a Magyar
Tudományos Akadémia két
tudóst — dr. *Rabár* Ferencet,
és dr. *Kiss* Istvánt — küldött
Laxenburgba, vendégkutató-
nak. Úgy vélem azonban,

És innen kezdődik a mosolyogtató történet

ami csak mai szemmel mosolyogtató,
akkoriban ugyanis a gyanakvásnak furcsa
megnyilvánulásai voltak itthon, de külföldön is
előadásomban ezekről beszélek

tehát az aktuális - mosolyogtató - történet 1978-ban kezdődik

februártól a magyar – IASA kapcsolatok változnak

új koordináló szervezet alakul: OMFB REI/MAREB

IASA vezetők budapesti látogatásai

REI – SZTAKI 10 milliós szerződés (TPA)

Radio Austria bécsi egyeztetések

Infláció kalkulátor

10 000 000

Ft

-nak

1978

-ben ugyannyi a vásárlóereje,

mint **564 414 918 Ft-nak**

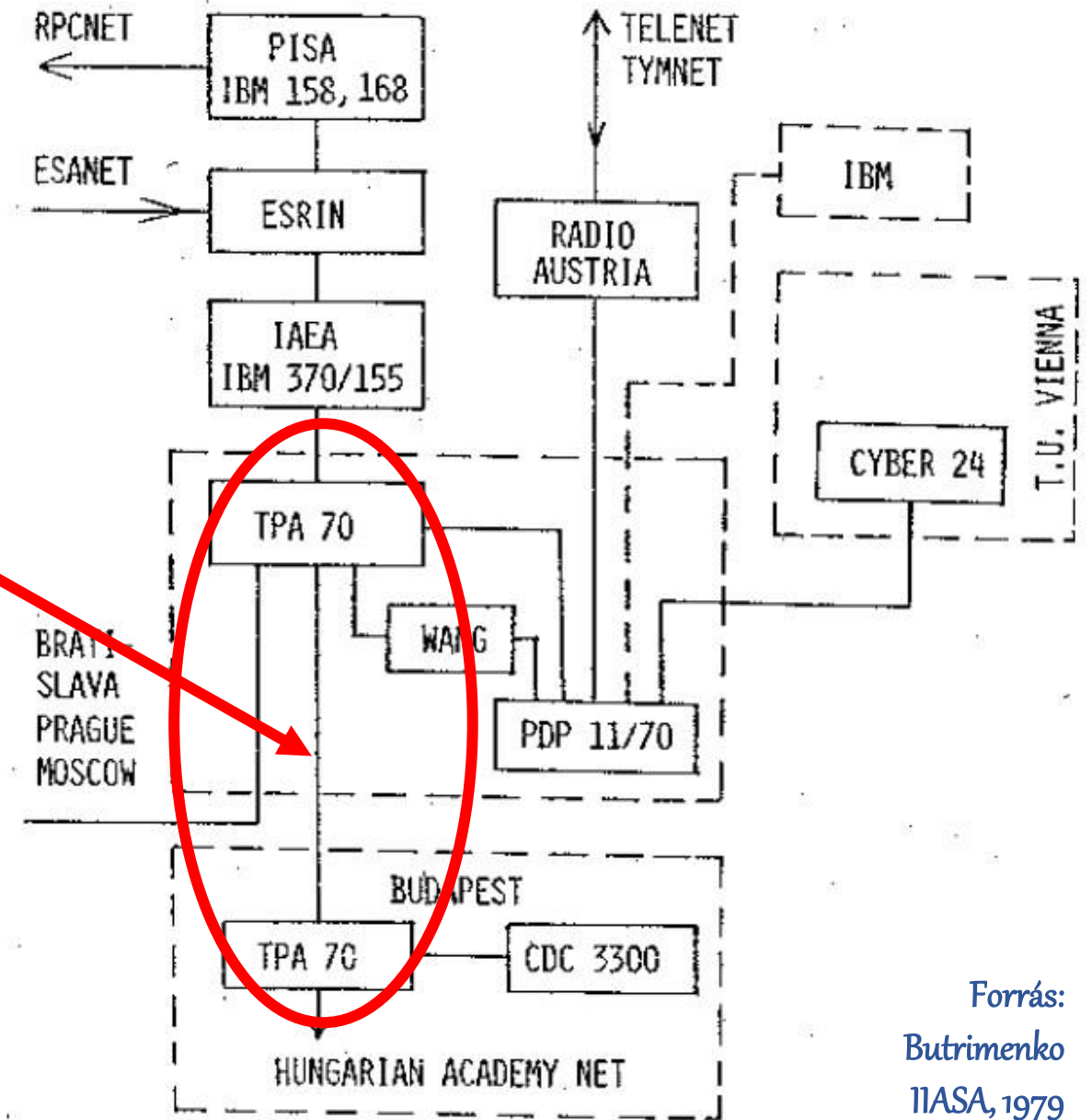
2022

-ben

Az infláció kalkulátor a KSH hivatalosan közölt [inflációs adatait](#) használja a számításokhoz

1978. év végére létrejön bérelt vonalon a kapcsolat két TPA 70-es gép között
Ez volt az első bérelt vonalas kapcsolat, amit a Radio Austriától, az OMFB által biztosított devizakeretből bérelt a REI a Metrimpexen keresztül a SZTAKI számára.

Forrás:
Butrimenko
IIASA, 1979

1979-ben a Belügyminisztérium megjelenik a színen

- BM engedélyeztetési gyakorlat kialakulása
- első hálózati bemutató januárban
- szolgáltatók hálózati bemutatása
- BM adatforgalom felfüggesztésének „kérelme”
- BM tárgyalások
- BM által elfogadott ügyrend

Az OMFB REI a Belügyminisztériumtól engedélyt kér a számítógépes hálózati bemutatóra

178/75/ REI	1+1 m	Nemzetközi számítógépes hálózati bemutató
S2N	1+2	OMFB
634/ 75 REI	1+1	
110-58-7/75 75 120		

Megjegyzés

67

N

3 év

3 év

3 év

3 év 10 év

4.10.01

3 év

3 év

1987.

3 év

3 év

3 év

**Sebestyén János OMFB elnökhelyettes,
a MAREB elnökének meghívója az első számítógépes
hálózati bemutatóra**

Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézete és az OMFB Rendszerelemzési Irodája a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézet /IIASA, Laxenburg, Ausztria/ közreműködésével nemzetközi számítógéphálózati bemutatót rendez a SZTAKI és a REI Bp. XIII., Victor Hugo utcai épületében.

A bemutatósorozatban különböző jellegű felhasználók különböző adatbázisokat, különleges programcsomagokat /modelleket/, illetve számítógépeket érhetnek el.

A kialakításra kerülő rendszer a IIASA-n keresztül, egy Laxenburgi TPA-70 típusú csomóponti gép segítségével épül fel, amellyel közvetlen hozzáférés biztosítható a IIASA PDP 11/70 gépéhez, s az onnan elérhető számítóközpontokhoz, hálózatokhoz. /A rendszer felépítésének fontosabb jellemzőit a mellékelt ábra és jegyzék mutatja./ A bemutatón a felhasználók kipróbálhatják a felépített rendszer nyújtotta lehetőségeket.

ORSZÁGOS MŰSZAKI FEJLESZTÉSI
BIZOTTSÁG
RENDSZERELEMZÉSI IRODA

A DRI NEMZETKÖZI SZÁMITÓGÉPES HÁLÓZAT
ÉS SZOLGÁLTATÁSAINAK ISMERTETÉSE

ORSZÁGOS MŰSZAKI FEJLESZTÉSI
BIZOTTSÁG
RENDSZERELEMZÉSI IRODA

AZ I.P. SHARP NEMZETKÖZI SZÁMITÓGÉPES HÁLÓZAT
ÉS SZOLGÁLTATÁSAINAK ISMERTETÉSE

PREDICASTS
TERMINAL
SYSTEM

Predicasts

© 1987 Sharp America Corporation, Chesham, NJ

BELÜGYMINISZTERIUM TITKÁRSÁGA

10-312/1979.

AKADÉMIAI
LEVÉLTÁR

SZIGORUAN TITKOS!

Hiv.szám:00126/2/1979.

Kónya Sándor elvtársnak,
hivatalvezető
Magyar Tudományos Akadémia
Központi Hivatala

B u d a p e s t

SZIGORUAN TITKOS
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1979. AUG. 30.
Elszám: 00126/3/1979.
MAGYAR

Kedves Kónya Elvtárs!

SZIGORUAN TITKOS!

Hiv.szám:00126/2/1979.

B u d a p e s t, 1979. augusztus 27.

Elvtársi Udvozzlettel:

Kérem az előzményekkel

szűk körben:

1. Márta elvtársnak. H. K. 1979.
2. László elvtársnak. H. K. 1979.
3. Sándor elvtársnak. H. K. 1979.

1979. 8. 27.

[Handwritten signature]
Dr. Berkes István /
r. vezérőrnagy
titkarság vezetője

**„indokoltnak tartjuk
a (...) csatlakozások
elfüggesztését”**

1979. augusztusa és októbere között intenzív tárgyalások indultak a Belügyminisztérium illetékeseivel

Ez idő alatt nem ellenőrizték, hogy van-e adatforgalom –
volt 😊

Két kérésük volt:

- legyen a forgalom engedélyhez kötött, és
- legyen utólag ellenőrizhető

ORSZÁGOS
MŰSZAKI FEJLESZTÉSI BIZOTTSÁG
1374 BUDAPEST, S. PF. 565.

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!
Készült 3 példányban
1 oldal terjedelemben
2. sz.példány.

Mellékelten jóváhagyásra előterjesztem az ideiglenes Ügyrendet 2 mellékletével. Javaslom, hogy az Ügyrend a továbbiakban mentesüljön a "SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA" minősítés alól.

Budapest, 1979. október 26.

/Dr.Kiss István/

375/75/REY

A+1-m

Nemzeti Helyzeti
Kéjellomás Üremelti-
Tési Ügyrend

Nemzetközi Hálózati Végállomás

Üzemeltetési Ügyrend

A Nemzetközi Hálózati Végállomás - továbbiakban NHV - az OMFB támogatásával jött létre arra a célra, hogy hazai kutatók lehetőséget kapjanak nagy nemzetközi adatbázisokhoz és információs rendszerekhez való hozzáférésre, ezek kezelési módjának tanulmányozására. Az NHV működése kísérleti jellegű, költségeinek fedezését az OMFB biztosítja, így jelenleg a szolgáltatások térítés nélkül vehetők igénybe.

Az NHV nyomtató egység nélkül nem működhet.

A terminálhelyiségben az üzemeltetés felügyeletét végző SZTAKI dolgozón - aki a teljes üzemidő alatt köteles jelen lenni - és az adott pillanatban idővel rendelkező felhasználókon kívül más személy nem tartózkodhat, s amennyiben a felhasználó ezt a rendelkezést megszegi, úgy ez az NHV használatára vonatkozó engedély megvonásával jár.

Az NHV használata során keletkező output kötelezően két példányban készül, amelynek első példányát a felhasználó elviheti, második példányát pedig az MTA SZTAKI diszpécser-szolgálatá öt éven át megőrzi.

Az NHV szolgáltatásait igénybevenni szándékozó felhasználónak jelentkeznie kell, hovatartozása szerint **Kiss István** igazgató, illetve **Bakonyi Péter** főosztályvezetőnél, akik kiadják az NHV használatára szóló **engedélyt**, megállapítják a felhasználható időkeretet és a "password"-ot. /1.sz.melléklet/

A teljes dokumentum az iTF oldalán tekinthető meg az alábbi címen
<https://itf.njszt.hu/wp-content/uploads/2020/01/Halozat-hasznalati-ugyrend.pdf>

Neumann János Számítógép-tudományi Társaság

INFORMATIKATÖRTÉNETI FÓRUM

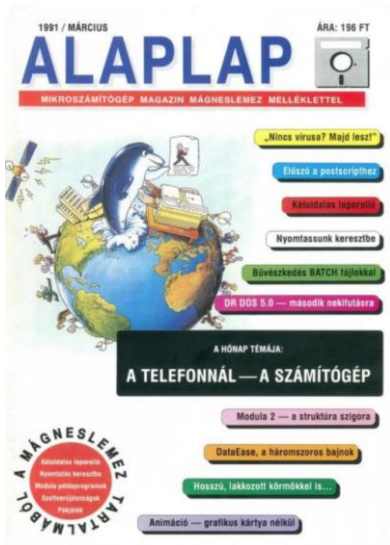
engedély
felügyelet
nyomtatás
archiválás

Az **Ügyrendre** utal egyébként a kötet 32. oldali szövege: „nem volt teljesen zökkenőmentes a külföldi adatbázisok lekérdezése, ugyanis akkoriban minden határon átmenő forgalomról **másolatot** kellett készíteni.”

Nem sikerült kideríteni, hogy az **Ügyrend** meddig volt érvényben, de az Alaplap című szaklap 1991. márciusi száma még utal az előírásra, tehát minimum 12 évig érvényben volt

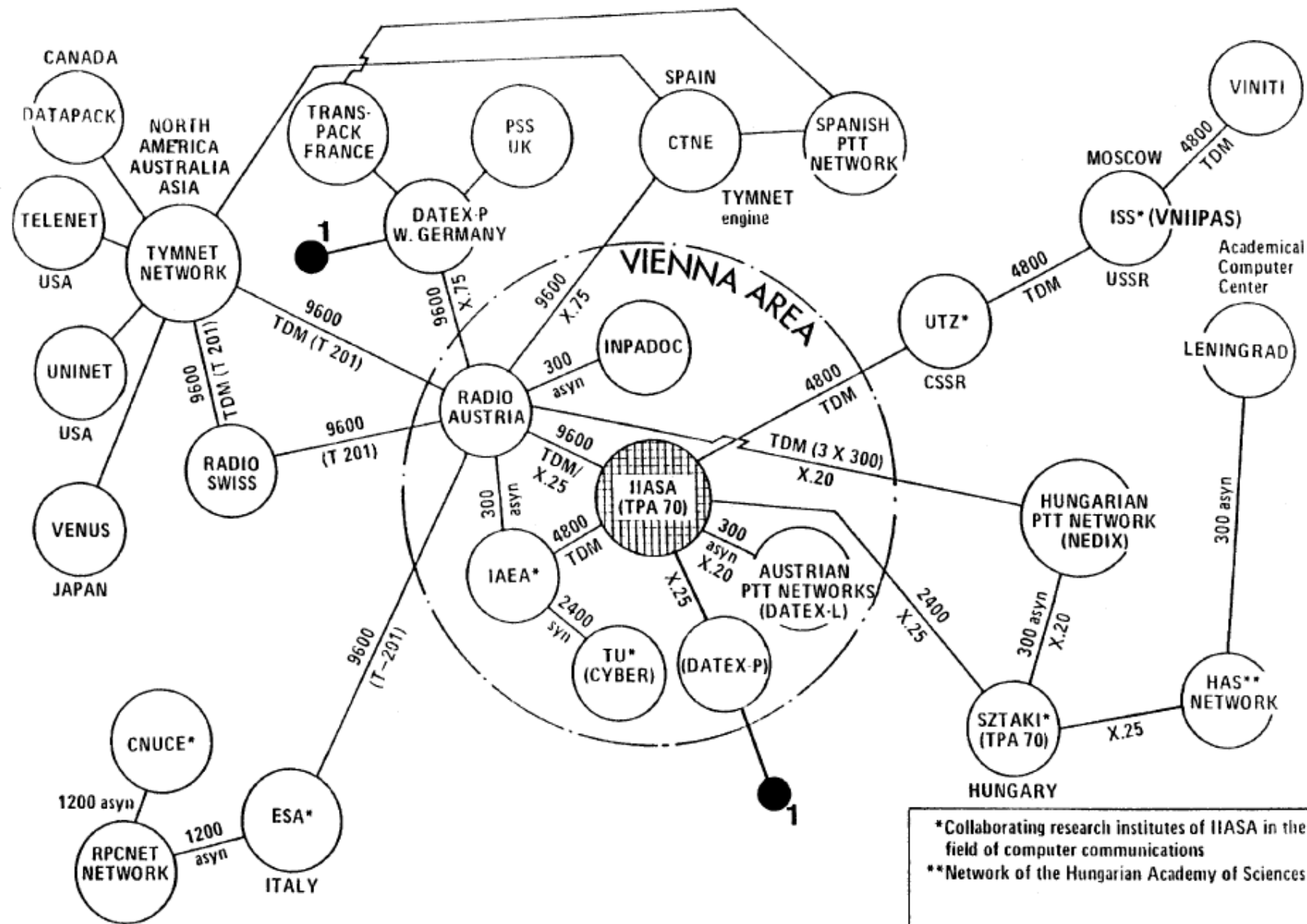

teli hálózata, a NEDIX. Ha ehhez van előfizetői állomásunk nemzetközi forgalomra szóló engedéllyel, szintén a

1981. januárban helyezték üzembe a Magyar Posta NEDIX adatforgalmi központját, amelynek szolgáltatására már elő lehetett fizetni, de a kihelyezett narancssárga végállomás mellett nyomtatót is üzemeltetni kellett!

A IASANET, vagy IASA Gateway fejlődéséről Sebestyén István tartott előadást egy éve az MTA székházában és a technikai részleteket is bemutató előadása visszaneézhető ezen a URL-en:
https://www.youtube.com/watch?v=Sjij-gVNjks&ab_channel=videoitf

A IIASA
 Gateway
 1981-ben,
 Magyar-
 országon
 már a
 NEDIX-vel

A hároméves kísérleti üzemről a *Számítástechnika* 1981. novemberi számában jelent meg összefoglalóm

Jelen és jövő

A nemzetközi on-line szolgáltatások hazai hozzáféréséről

A Számítástechnika olvasói előtt ismert, hogy az utóbbi 10—15 év során a számítástechnika és a híradástechnika adta lehetőségek kombinációja révén új típusú szolgáltatások alapvetően számítógép-hálózatokra épülnek. A hálózatok, amelyekben a vonalak kapcsolását is számítógépek végzik, lehetővé teszik több számítógép összekapcsolását, így módon a munkák több gép között történő megosztását, vagy ilyen hálózatok — s ezen keresztül számítógépek — telefon vagy speciális adatátviteli vonalon történő elérését. E célra külön-

Az előzmények és a jelenlegi helyzet

A hálózati kapcsolatok műszaki bázisintézete az MTA SZTAKI, a szolgáltatások további szempontjaival (szervezési, jogi, pénzügyi, biztonsági) az OMFB REI foglalkozik.

Az MTA SZTAKI-ban folyó számítógépes hálózatfejlesztési munkák nemzetközi hálózatokba történő bekapcsolására a IIASA-ban folyó hasonló kutatások adtak módot, ahol foglalkoztak a rendszerelemzéshez szükséges számítástechnikai (speciális szoftver, hardver) in-

A kapcsolat felépítése

A számítógépek elérése Budapest—Laxenburg között — a Magyar Posta által biztosított — bérelt vonalon történik. A laxenburgi intézetben működik egy magyar gyártmányú, TPA 70 típusú számítógép, amelynek csomóponti funkciója van. A vonalkezelési feladatokat ellátó szoftvert is magyar szakemberek fejlesztették ki. Ez a számítógép létesít kapcsolatot — az itthoni hívástól függően — az intézet saját gépeivel vagy lép be a nemzetközi hálózatba. Az amerikai TYMNET kapcsolatot a hálózat bécsi köz-

nyersanyagok termeléséről és felhasználásáról, jövedelemről stb., de igen érdekes a *Data Resources Inc.* és az *Economic Models Ltd.* szolgáltatása is. A *System Development Corporation* (amerikai) és a *DATA Star* (európai) szolgáltatásának bemutatása és esetleges használata is szerepel a további tervek között.

A Magyar Posta adatátviteli lehetőségei

A posta többféle távközlési lehetőséget tud ajánlani:

A magyar adathálózat a nemzetközi normák szerinti csatlakozásra alkalmas. A kezdő lépéseket a Magyar Posta is megtette ahhoz, hogy a kialakuló nemzetközi hálózathoz csatlakozzon a magyar adathálózat is.

Tervek

A postának az előzőekben említett új szolgáltatása révén, a kísérleti üzem során kialakult tapasztalatok alapján mindennekelőtt azt kell biztosítani, hogy a jelenlegi egy hozzáférési hely (SZTAKI) helyett a saját terminált létesíteni kívánók

A vázolt típusú szolgáltatások elérésére az MTA SZTAKI és az OMFB Rendszerelemzési Irodájának a *Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézettel* (IIASA, Laxenburg, Ausztria)* kialakult együttműködés keretében került sor. A

A hálózati kapcsolatok műszaki bázisintézete az MTA SZTAKI, a szolgáltatások további szempontjaival (szervezési, jogi, pénzügyi, biztonsági) az OMFB REI foglalkozik.

alakításához az MTA SZTAKI az OMFB támogatásával 1979 novemberétől kísérleti szolgáltatást üzemeltet.

Az adatátviteli lehetőségeket tekintve a Magyar Posta 1981 elején megnyitotta az új igények kielégítésére szolgáló nemzetközi szabványoknak és ajánlásoknak megfelelő nyilvános, kapcsolt adathálózatát, és ezzel egy újabb távközlési lehetőség áll rendelkezésre adatátviteli célokra. (Lásd a Számítástechnika 1981. januári számát.)

Gyanakvás persze volt a másik oldalon is
mint ahogy az enyhülésnek is voltak ellenzői – a
kettő együtt „botrányt” is hozott

és a „botrányt” egészen az
USA kongresszusáig jutott

espionage charges

Nature Vol. 290 30 April 1981

725

Vienna institute hit by espionage charges

suspected tapping

Washington suspected that the Soviets were tapping into NATO computers from IIASA.

... Atomic Weapons ...

figures".

In some cases people that have been

defence lawyers that the hypnotherapist should be called to give evidence on how

tion would be put into their hands".

Yet Dr Waxman, chief hypnotist ►

Did Russia tap Aldermaston's computer ?

AMERICAN SPY FEVER threatens the future of an international organisation set up to study the economic and social problems of industrial nations. Reports have been circulating in the US that a computer run by the International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) was used by the Soviet Union to steal time on a super-computer in Britain and conduct calculations involved in the design of nuclear weapons. Others say this is cold war nonsense.

According to the American magazine *Parade*, a Cray 1A computer at the Atomic Weapons Research Establishment in Aldermaston was tapped through the IIASA network centred in Laxenburg, Austria. The allegations which are alleged to have come from the CIA, have not been categorically denied by IIASA, which has been at the centre

of other spy scares. The Ministry of Defence, however, describes the story as a "bogey", since the Cray 1A has no external computer links.

Some 18 months ago the Russian secretary of IIASA resigned after he had been accused of controlling a spy network in Norway that had been collecting secret information on the country's oil production.

IIASA, set up in 1972 after summit talks between US and Soviet leaders, is a child of detente. Recently the Reagan administration ordered the National Academy of Science to withdraw from IIASA. In Britain the Royal Society, which is funded by the Department of Environment, announced in June that it would leave at the end of this year.

"There are doubts about membership on two grounds," said Sir Hermann Bondi, IIASA's UK council member. "First of all there have been cutbacks in public spending and secondly a dislike of things in which the eastern bloc is

involved."

Efforts are being made to replace the Royal Society and the NAS with other representatives. In America, the American Academy of Arts and Sciences has been appointed to IIASA and is trying to raise a contribution through private subscription. The Fellowship of Engineering has agreed to take up the mantle of the Royal Society in Britain but it too has yet to raise its contribution.

IIASA operates a computer network that runs through Radio Austria into a number of public telephone networks. It is designed to carry computer data. Security there was investigated this year by the CIA and a report passed to the NAS. A spokesman for IIASA claimed that the report gave IIASA a clean bill of health. "I am sure that there is no government launched campaign against the institute," he said, "although there may be individuals who do not like international cooperation between East and West and are trying to snipe at us." □

shaken by scandal

Science appears to have missed the news, but the International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) in Laxenburg just outside Vienna has been shaken by scandal. This is particularly

kilépés?

*U.S. May Quit
Science Institute
With Soviet Ties*

**TO EXAMINE U.S.—SOVIET SCIENCE AND
TECHNOLOGY EXCHANGES**

HEARINGS

BEFORE THE

**SUBCOMMITTEE ON INTERNATIONAL
SCIENTIFIC COOPERATION**

OF THE

COMMITTEE ON

SCIENCE, SPACE, AND TECHNOLOGY

U.S. HOUSE OF REPRESENTATIVES

ONE HUNDREDTH CONGRESS

1987. június

For the record, let me note that, first, an American computer security expert, a consultant to the FBI and DOD on computer security, spent a week at IIASA a few years ago and found nothing awry from a security point of view.

Second, the head of IIASA's computer activity is a Canadian who monitors computer use for personal or inappropriate purposes and has reported nothing of concern.

Third, the IIASA computer facility is, unfortunately, about at the state of the art of such facilities in most community colleges in the Washington area.

Fourth, at my invitation, the export control officer at the American embassy in Vienna inspected both the IIASA computer facility and its shopping list and reported that IIASA was far below his threshold of concern.

A tények:

- volt szovjet kém (Belozerov, akit a lebukás után azonnal visszahívtak)
- **nem volt kifogásolható hálózati tevékenység**
- az USA átszervezte intézményi háttérét
- más lett a tagszervezet
- csökkentették az amerikai tagdíjat
- de végül nem léptek ki

REDUCING FOOTPRINTS - BUILDING RESILIENCE
50
Celebrating 50 years
of systems science
- 2022

A Neumann János Számítógéptudományi Társaság
a IASA 50 éves jubileuma alkalmából az intézetben végzett és a
hazai hálózatfejlesztést szolgáló munkájukért

Kalmár díjban részesítette

Lábadi Albertet, az MTA SZTAKI volt munkatársát

Neumann díjban részesítette

Sebestyén Istvánt, az SZKI volt munkatársát

Köszönöm a figyelmet!

Az ISZT franchise hálózatot működtet

alapító főtitkár